

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Episc. Iurisdict. In vota, & iuramenta

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

Episcopum dispensare posse ad usum minorum Ordinum, & ad beneficium simplex, quia id erat Episcopis concessum, cap. 20. de Clericis pugnantis in duello, nec à Tridentino abrogatum fuit. Sed revera abrogasse videtur ibi, Nec illis aliqua beneficia Ecclesiastica, etiam si curam animarum non habeant conservi liceat, sed omni Ordine, & beneficio perpetuo careant. Ita Corneio in 3. part. tract. 5. disp. 1. dub. 4. quest. 2. part. 4. tractat. 2. ref. 100. §. Notandum.

Nisi delictum esset occultum, & magna urgeret necessitas, difficilis ad Pontificem aditus existeret, tunc ad ministerium susceptorum tantum.

Quid de irregularitate orta in Clericis sacris ex bello? Nec dispensat cum homicida voluntario ad retinendum ullum beneficium.

Dispensat in irregularitate occulta mandantis, si mandatarius excessit mandatum.

32. Potest nihilominus Episcopus cum homicida voluntario occulto ad usum susceptorum Ordinum dispensare, si magna scandali v. g. necessitas urgeat, & ad Papam difficilis ob distantiam, vel inopiam sit recursus. Sive id possit ordinaria potestate, sive ex tacita Pontificis concessione: quia non est credendum, Papam voluisse sibi hunc casum cum tanto periculo reservare. Ita Corneio *ibid.* q. 4. quod supra diximus de impedimento occulto matrimonium dirimente V. dispensare num. 1. p. 37. r. 2. ref. 100. Guilielmus Mercerus in 3. p. q. 24. dub. 9. nu. 1. ait dispensare posse cum Clericis constitutis in sacris in irregularitate orta ex bello ad susceptorum Ordinum usum, & ad beneficium, nemendicare cogantur. Sed hoc videtur contra mentem Concilii. *Ibidem* in fine. Sicut nec videtur posse dispensare, ut retineat simplex beneficium, nec curatum, cum factis aperta sint verba illa: Sed omni ordine, ac beneficio, perpetuo careant. Ita Barbosa de pot. epis. part. 2. alleg. 39. numer. 6. p. 7. tract. 2. ref. 33. & 34. p. 8. tract. 7. ref. 22. & ref. 15.

33. Quæres an Episcopus ex hoc Decretum possit dispensare in irregularitate occulta mandantis, si mandatarius excessit mandatum, ita ut mors secuta sit? Respondeo affirmative: & idè assero Episcopum posse dispensare cum eo, qui servo mandavit, ut alterum percuteret, sed caveret ne occideret, nam homicidium inde sequens non est propriè voluntarium respectu mandantis, sed est casuale culpabile. Ita Marchinus de Sacram. ordin. tract. 1. p. 9. c. 1. diff. 3. num. 6.

Et idè ex hac ratione si quis percutia prægnantem in utero sine intentione causandi abortum, etiam si postea sequatur ex huiusmodi percussione, poterit ab Episcopo dispensari cum non sit homicida voluntarius. Marchinus ubi supra. Hinc etiam dicendum, quod mandans homicidium in persona unius, si committatur in persona alterius, non incurrit irregularitatem, quæ contrahitur ex homicidio voluntario, & idè potest Episcopus dispensare, ut observat Barbosa de potest. Episcop. part. 2. allegat. 39. n. 52. part. 7. tract. 2. resol. 30.

Et ex abortu si fiat præter intentionem.

Et si à mandatario occidatur alter.

EPISCOPI JURISDICTIO
In Vota, & Iuramenta.

34. EPISCOPUS commutat, ac dispensare potest cum suis subditis omnia vota, exceptis quinque re. Arvatis, nimirum Religionis, Castitatis perpetuæ, & triplicis peregrinationis, Romani, Compostellam, & Jerusalem. Et his quinque absolutis: nam si sint pœnalia, possunt ab Episcopo dispensari. Ita Lessius lib. 2. c. 40. dub. 18. num. 130. & 131. p. 1. tract. 11. ref. 53. contra quem cum Sanch. de matr. to. 1. lib. 8. disp. 10. num. 3.

Episcopus potest dispensare omnia vota præter quinque reservata.

35. Dispensare etiam potest vota distinctiva, quorum altera pars sit reservata: quia vovens eligere potest partem non reservatam, quæ est ab Episcopo dispensabilis. Ita Azorius p. 1. lib. 11. c. 10. quest. 10. p. 1. r. 11. resol. 63. in fine. Idque Malderus in 2. 2. r. 10. c. 15. dub. 10. probabiliter putat procedere in casu, quo vovens partem reservatam adimplere determinasset. *Ibid.* ref. 6. §. Non reticbo. Quod novissimè tenet Bossius de lub. section. 2. cas. 11. num. 7. Et ratio est, quia illa determinatio, si non est nova promissio, non est inviolabilis etiam facta homini, p. 5. r. 12. ref. 60. Addit Sanchez in sum. lib. 4. cap. 40. num. 44 tale votum distinctivum commutari posse per Cruciatam. († consequenter ab Episcopo. †) etiam si pars non reservata ex aliquo casu

Sicut distinctiva, quorum una tantum pars est reservata.

In quibus casibus dispensare potest in iuramentis piis. Et probabiliter etiam in absolutis.

Et in adiectis contractui turpi.

Item vota reservata dispensare potest si emissa sint cum protestatione non inducendi obligationem lethalem.

Aut ex metu.

casu facta sit impossibilis; quia hoc est per accidens. p. 1. tract. 11. resol. 7. 4.

36. † Quæ omnia procedunt etiam de iuramentis piis pœnalibus, & conditionalibus in materia reservata Religionis, &c. Nam Episcopus in ea materia, in qua dispensare potest vota; potest etiam iuramenta pia. † Immo probabiliter docuit Ledesma tom. 2. tract. 11. cap. 4. (post illum Leon. p. 2. qu. 13. sect. 1. num. 3. p. 5. r. 12. ref. 59. Episcopum dispensare posse iuramenta prædicta etiam absoluta: quia voti, & iuramenti diversa est ratio, & inter diversa non valet illatio præsertim in odiosis. Sane Pontifices, quando in aliquo indulto concedunt relaxationem iuramentorum, non solent excipere illa quinque, sicut solent in votis. Sed contraria sententia Cajetani in 2. 2. q. 89. art. 9. est probabilior: quia iuramentum Deo factum nihil aliud est, quam votum iuramento firmatum, p. 4. tract. 4. ref. 69. Verum quamvis in p. 1. tract. 11. resol. 4. 1. §. Notandum, docuerint, iuramenta adiecta contractui turpi, v. g. de solvendis usuris, ab Episcopo dispensari non posse nunc probabilem puto contrariam opinionem Trullench in Cruc. lib. 1. §. 7. c. 3. dub. 2. nu. 7. Quia per hæc iuramenta non acquiritur jus homini, sed soli Deo, qui vocatur in testem, ac proinde æquiparantur iuramentis piis. Igitur qui metu coactus promississet latroni 100. aureos, posset per Episcopum dispensari, p. 4. r. 4. ref. 19.

37. Sicut, & alii casus, in quibus Episcopus habet auctoritatem in vota reservata Religionis, &c. ut si emissa sint cum expressa protestatione de non inducenda obligatione lethali, ut docuit Sanchez in summ. 10. 1. lib. 4. cap. 40. nu. 47. p. 1. tract. 11. resol. 72. Si emissa sint ex metu, quamvis levi, ut docuit Lessius, lib. 2. cap. 40. dub. 18. numer. 127. ibid. ref. 73. & p. 5. tract. 12. ref. 61. Item si talia vota commutata sint, Episcopus dispensare potest in subrogatum, ut docuit Pontius, lib. 8. c. 8. §. 2. num. 24. p. 5. tom. 12. ref. 60. §. Notandum. † Et ratio horum omnium est: quia in his casibus talia vota carent totali voti perfectione, & ideo

non sunt reservata. † Gutierrez lib. 2. c. 22. n. 49. putat dispensare similiter posse si vota huiusmodi emissa sint à filio, aut servo, quin tunc irritari possunt à patre, vel domino. Sed Sanchez de matr. tom. 3. lib. 8. disp. 9. num. 4. id negat; quia diversa est patris, & Episcopi iurisdicatio. Adde, quod dum Papa vota huiusmodi sibi reservat, derogat potestati dominativæ patris, domini, mariti, erga filios, servos, uxores p. 1. tract. 11. ref. 84.

38. In particulari verò, votum Religionis, si est de strictiori, commutari potest ab Episcopo in laxiorem. Ita Henriquez lib. 7. cap. 22. numer. 7 p. 1. tract. 11. ref. 55. Si emissum sit ad ingrediendum tali tempore, dispensari potest, ut differatur si adsit iusta causa, & absit periculum reddendi ingressum impossibilem. Ita Malderus, in 2. 2. tract. 10. cap. 5. dub. 10. n. 9. p. 1. tract. 11. ref. 80. Item si sit perseverando in Religione, in casu, quo novitius eam experitur incommodam secundum Sanch. tom. 1. sum. lib. 4. cap. 40. n. 75. dispensari potest ab Episcopo. Imò in hoc casu probabile est non obligare. ibid. ref. 79.

39. Et verò secundum substantiam Episcopus non potest dispensare votum Religionis absolutum, &c. etiam si Religio sit militaris, dummodo sit approbata, &c. ut S. Joannis Melitenensis, D. Jacobi, Alcantaræ, & Calatravæ. Ita de prima Faustus lib. 3. quest. 97. n. 1. de Reliquis Lopez instruct. p. 2. quia ut ait Vega tom. 1. cap. 85. cas. 147. & nos dicemus *Communitas Ecclesiastica*, tales sunt veræ Religionis. Verum, quia probabilis est opinio Soti lib. 7. q. 5. art. 3. quod tres ultimæ non sint veræ Religionis, non damnarem Episcopum, qui in voto de illis ingrediendis dispensaret, & ita tenet Sanchez de matr. tom. 3. lib. 8. disp. 9. num. 16. Quod etiam dicendum foret de Religione Melitensi, in sententia Mandosii in reg. 3. can. quest. 11. num. 3. quod neque hæc sit vera Religio. par. 1. tom. 12. ref. 77. & 78.

40. Votum autem castitatis commutari ab Episcopo potest, si sit ad tempus. Ita Azorius 1. lib. 11. cap. 19. quest. 6. par. 1. tract.

Votum Religionis dispensare potest de strictiori in laxiorem.

Et differatur ad certum tempus.

Vt experta incommoda à novicio dimittatur. Et probabiliter secundum aliquos si sit de Religione militari.

Votum castitatis dispensare potest.

rest. si sit ad
tempus.
Solutus virgi-
nitatis.
De non nub-
bendo.

De servanda
castitate con-
iugali.

De non peten-
do debitum.

Etiam in casu,
quo uter-
que coniux
ad id conv-
nisset per mo-
dum contra-
ctus.

Si adest peri-
culum incon-
tinentia.

Etiam si emis-
sum ab alte-
ro, si ante
consumma-
tionem ma-
rimonii se-
cundum
Pontium.

Et si quis con-
traxit post
votum casti-
tatis, dispen-
sari potest ab
Episcopo ad
petendum
debitum.

1. tract. 11. resol. 57. Item si sit solius virgi-
nitatis, ut docet idem *ibid.* *quasi.* 14. se-
cus, si talis vovens dubitaret an vovere
intendisset castitatem perpetuam. Ita
Sanchez *tom. 1. sum. lib. 4. cap. 21. num. 22*
Ibid. res. 60 Item, votum de non nub-
endo, nisi emissum sit in favorem prio-
ris conjugis id petentis in bonum filio-
rum, &c. Ita, Barbosa *de potest. Episcop.*
p. 2. alleg. 37. num. 17 *ibidem res. 59*. Item
votum castitatis conjugalis. Ita San-
chez *ibid. cap. 40. numer. 50. Ibid. res. 62*.
Item votum conjugis de non petendo
debitum, etiam si de communi consensu
uterque coniux castitatem vovisset et-
iam per modum contractus, *facio ut fa-
cias*, si ipsi conjuges ante dispensationem
remitterent sibi ab invicem renuntia-
tionem illam iuris ad debitum, confer-
rentque sibi iterum suorum corporum
potestatem: nam in tali casu teneretur
uterque debitum reddere, hæc tamen
remissio esset sacrilega. Ita etiam San-
chez *de matrim. tomo. 3. lib. 8. disp. 11. num. 7. p. 1. tract. 11. resolut. 82*. Adde, quod si
post tale votum conjuges in sæculo ma-
nere, & cohabitare vellent, tunc cum sit
periculum moraliter certum incontinen-
tia, & non possit ita breviter Papa
adiiri, posset Episcopus, ut ait Pontius
libro octavo capitulo 9. numero 2. dispen-
sare: non quidem ordinaria potestate, ut
notavit Trullench in *Cruc. libro primo §*
7. cap. 3. dub. 13. num. 21. Sed ex quodam
tacito Papæ consensu. Et ob eandem pe-
riculi rationem docet Pontius *num. 3.*
contra Sanchez *numer. 4.* Episcopum
dispensare posse votum castitatis emis-
sum à conjugate post contractum, & ante
consummatum matrimonium: quia non
tenetur, etiam intra bimestre, Religio-
nem ingredi, quamvis dum voveret, in-
gredi cogitasset, *p. 4. tract. 4. res. 25*. De-
nique: si quis post votum castitatis ma-
rimonium contraxit, potest ab Episco-
po dispensare ad petendum debitum, vi-
vente conjugate, (sed ad ejus mortem di-
spensatio cessaret.) Ita Faustus *lib. 3. q. 91*
n. 3. Idque vigore consuetudinis, ut ait
Sanchez in *summ. tomo. 1. lib. 4. cap. 54. nu.*
10. part. 1. tract. 11. res. 66.

Diana. Summa.

41. Rursus Episcopus dispensare po-
test in voto non fornicandi, non tenen-
da certæ mulieris, non committendi
peccatum mollitiæ, aut abstinendi ab
alio actu venereo: quia non sunt vota in-
tegræ castitatis. Ita Barbosa *par. 2. alleg.*
37. num. 15. Immo in his omnibus, etiam
collectivè, & in casu, quo, hæc vota si-
mul sumpta obligarent ad integram ca-
stitatem: nisi ultimum emissum fuisset
hæc intentione, ut servanda corius casti-
tatis confurgeret obligatio. Nam, si talis
intentio non intervenit, illa vota non in-
tegrantur: quia unum ad aliud per acci-
dens refertur; & sic Episcopus, sicut po-
test dispensare singula, potest etiam om-
nia. Ita Sanchez, *ubi supra cap. 40. num.*
68. p. 1. tract. 11. res. 67. Et tandem dispen-
sare potest in voto assumendi Ordines
sacros; quia non est votum castitatis, sed
assumendi status, cui castitatis obligatio
est adnexa. Ita Portellius, *V. voti dispen-*
satio num. 78 *ibid. resolut. 64.*

42. Deinde quoad vota peregrina-
tionis reservata, Episcopus dispensare
potest in circumstantiis, v. g. quod me-
dicando, sicut supra diximus de com-
mutatione Religionis strictioris in la-
xioris. Ita Lessius *lib. 2. cap. 40. dub. 13.*
num. 105. par. 1. tract. 11. res. 84.

43. Nota, quod Episcopus denegans
dispensationem voti, aut juramenti sub-
dito cum justa causa petenti peccat, &
in cap. quanto 2. *quasi. 5.* dicitur infide-
lis *part. 1. tract. 11. res. 43*. Quæres an qui
vovit non ludere, sub pœna, ut non pos-
sit dispensari nisi à Summo Pontifice,
possit adhuc ab Episcopo absolvi? Re-
spondet Trullench in *decal. t. 1. l. 2. cap.*
11. dub. 5. numer. 2. Affirmativè, quia hu-
jusmodi votum non est de reservatis
Pontifici, & sic non aufert iurisdic-
tionem Episcopis, & sic videtur esse
de re impossibili. Cui ego et-
iam adhareo *part. 7.*
tract. 9. res. 59.

Item dispen-
sare potest
in voto non
fornicandi
Non tenenda
certa mulie-
ris.
Vel abstin-
di ab alio
actu venereo
Etiã si multa
vota parria-
lia obligent
ad integram
castitatem.

Et in voto
assumendi
ordines sa-
cros.
In voto pere-
grinationis
reservata
dispensare
potest circū-
stantiam,
mendicitatis,
ver. gra. Et si
Episcopus ne-
gat sine causa
iusta voti di-
spensationem,
peccat.
Dispensat in
voto non lu-
dendi cum
reservatione
ad Sum.
Pontif.

);(

Vu

EPIS-